

Effekter af den svenske lov om forbud mod køb af sex

Faktaark af 8. marts-initiativet, november 2012 – www.8marts.dk

INDLEDNING

Sverige gjorde forbudt at købe sex i 1999 som det første land i verden. Loven har skabt debat verden over. Også i Danmark har der været sagt og skrevet meget om den svenske lov. Der har været bragt mange modsatrettede informationer i medier og politiske debatter. Men hvad er op og ned i debatten? Hvad er fup, og hvad er fakta?

Det gør vi rede for i dette faktaark ved at lade de svenske kilder tale for sig selv. Om baggrunden for det svenske forbud mod købesex. Om, hvad svensk politi, svenske socialarbejdere og svenske prostituerede selv mener om loven og dens resultater. Hovedkilden er evalueringen foretaget af den svenske rigsadvokat i 2010 af effekterne af lovens første 9 år,¹ suppleret med oplæg fra den nationale rapportør om menneskehandel ved det svenske rigspoliti² og andre relevante kilder.

For mere information om kilderne henvises til fodnoter samt kildelisten i slutningen af teksten. Faktaarket kan også downloades på www.8marts.dk

Men først et resumé af de væsentligste effekter af loven (kilderne findes i hovedteksten):

RESUMÉ

Overordnet

- Forbuddet mod køb af seksuelle ydelser har haft den ønskede effekt og udgør et vigtigt værktøj i forebyggelse og bekæmpelse af prostitution.

Sexkøberne

- Der er blevet færre sexkøbere.
- Loven virker afskrækkende/forebyggende på mænd, der overvejer at begynde at købe sex.

Forholdene for de prostituerede

- Intet tyder på øget vold mod prostituerede.
- Intet tyder på, at prostituerede har fået forværrede livsvilkår.
- Prostituerede oplever, at loven har givet dem mere magt over deres situation, fordi de bl.a. kan anmelde truende sexkøbere for sexkøb.
- Loven har gjort det nemmere for prostituerede at stoppe i prostitution og søge hjælp.

¹ Förbud mot köp av sexuella tjänst. En utvärdering 1999-2008. Stockholm, 2010
<http://regeringen.se/content/1/c6/14/91/42/ed1c91ad.pdf>

² Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i Italien
<http://www.8marts.dk/11201/> og
Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i UK
<http://www.8marts.dk/11201/>

Prostitutionens omfang og arenaer

- Prostitutionen er stagneret, muligvis faldet en smule.
- Intet tyder på, at prostitution og bordelvirksomhed er gået under jorden.
- Gadeprostitutionen er halveret.
- Der er ikke sket en øgning i andelen af udenlandske gadeprostituerede som i andre lande.
- Intet tyder på, at indendørsprostitution er øget på f.eks. hoteller, restauranter og sexklubber/barer.
- Intet tyder på, at gadeprostituerede har skiftet arena til indendørsprostitution.
- Der er ingen omfattende bordelvirksomhed.
- Internetprostitution er øget de seneste 5 år (2003-08) ligesom i Danmark og Norge. Her er der dog mange flere, der sælger sex via internettet.
- Intet tyder på, at antallet af sexannoncer på internettet er øget hurtigere i Sverige end i Danmark og Norge.

Politiet

- Politiet har god oversigt over de forskellige prostitutionsarenaer.
- Politiet finder det ikke vanskeligt at danne sig et overblik over, hvor kontakter mellem sexkøbere og prostituerede finder sted på internettet.
- Sexkøberne er en ny og vigtig informationskilde for politiet i forbindelse med bekæmpelse af alfonser og menneskehandlere.
- Det er ikke blevet sværere for politiet at etablere kontakt til de prostituerede.
- Politiets tilstedeværelse i gadeprostitutionsmiljøerne opleves som en tryghed af de prostituerede.
- Overtrædelser af sexkøbsloven er lette at konstatere og ukomplicerede at behandle.
- Sexkøbsloven giver politiet langt bedre muligheder for at gribe ind på bordeller, mod menneskehandel og mod prostitution af mindreårige.
- Opgaven med at bekæmpe alfonser, menneskehandlere og sexkøbere er ikke svær.
- Politiet anser sexkøberen som den vigtigste aktør på prostitutionsområdet, som roden til, at der findes prostitution og menneskehandel.
- Indsatsen kræver, at det prioriteres at ville bekæmpe prostitution og menneskehandel.

De sociale myndigheder

- Det er ikke blevet sværere for de sociale myndigheder at etablere kontakt til de prostituerede.
- Der er en stigning i antallet af prostituerede, der søger myndighedernes hjælp til at stoppe i prostitution.

Menneskehandel

- Loven modvirker organiseret kriminalitet; markedet er for lille og risikoen for at blive opdaget for stor, til at menneskehandlere finder det attraktivt at operere i Sverige.
- Menneskehandlen i Sverige har et betydeligt mindre omfang end i andre sammenlignelige lande.
- Antallet af ofre for menneskehandel er lavere end i de fleste andre lande.
- Antallet af ofre for menneskehandel ligger på et relativt stabilt niveau, mens det stiger i sammenlignelige lande.

Befolkningens holdninger til loven

- Der er sket en tydelig holdningsændring til sexkøb (33 pct. i 1996, 76 pct. i 1999).
- Støtten til loven er nu på over 70 pct.
- Støtten til loven er højst blandt unge.
- Loven placerer ansvaret for prostitution og menneskehandel hos sexkøberen og ikke hos den prostituerede.

Prostitueredes holdninger til loven

- Personer, der *er i* prostitution
 - er kritiske over for sexkøbsloven,
 - synes at loven stigmatiserer dem,
 - synes, at deres vilje ikke respekteres.
- Personer, der er *kommet ud af* prostitution
 - er gennemgående positive over for loven,
 - synes, at loven har givet dem styrke til at forlade prostitution,
 - synes, at loven har frataget dem skylden for den udnyttelse, de har været udsat for,
 - synes ikke, der findes frivillig prostitution,
 - synes, at det er sexkøberne, der lokker kvinder ind i prostitution,
 - at udnyttelsen i prostitution ikke er noget, man vil se eller forstå, mens man er i prostitution.

DEN SVENSK SEKKØBSLOV

Loven, Förbud mot köp av sexuell tjänst, blev indført den 1. januar 1999 og revideret i 2005³. Loven har følgende hovedformål:

1. *Afskrække personer fra at købe sex, gøre kundekredsen mindre og derved mindske antallet af udnyttede personer i prostitution*
2. *Gøre det mindre attraktivt at etablere omfattende prostitutionsvirksomhed*⁴

Loven er udsprunget af et større lovkompleks, Kvinnofrid, hvis formål var at bekæmpe mænds vold mod kvinder. Den svenske sexkøbslov tager udgangspunkt i, at:

1. *prostitution er en af mange former for mænds vold mod kvinder*
2. *prostitution er skadeligt både for den, der prostituerer sig, og for samfundet*
3. *prostitution er et udtryk for den skæve magtbalance mellem mænd og kvinder, idet kvinder gøres til en vare, som mænd kan købe.*

Loven pålægger den, der køber sex, ansvaret for udnyttelsen; sexkøb anses som vold og kriminelt, på samme måde som det anses for kriminelt at begå andre former for vold mod kvinder.⁵⁶ Straffen for sexkøb

³ Förbud mot köp av sexuella tjänster. En utvärdering 1999-2008. Stockholm, 2010, s. 13 og s. 47

⁴ Anna Skarhed, rigsadvokat, Sverige, formand for evalueringskomiteen. Fra oplæg ved 8.marts-initiativets internationale konference om prostitution og menneskehandel, maj 2011: <http://www.grossefreiheit.dk/9532/>

⁵ Förbud mot köp av sexuella tjänster. En utvärdering 1999-2008. Stockholm, 2010, s. 53 samt Kvinnofridsbetænkningen fra 1995: <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/25122>

⁶ Det svenske justitsministeriums betænkning, 1997/98 m.fl.

var fra 1999 – 2011 bøder eller fængsel i højst 6 mdr. Herefter forhøjede den svenske regering med Moderaterne i spidsen straffen til fængsel i højst 1 år på baggrund af evalueringskomiteens anbefalinger⁷.

Baggrunden for det svenske forbud mod køb af sex

I 1981 udkom rapporten 'Prostitution: beskrivning, analys, forslag til åtgärder'⁸ (650 sider). Den kortlagde den svenske sexindustri. Undersøgelsen var epokegørende, idet Sverige som det første land nogensinde forlod skrivebordene og gik ud og spurgte de prostituerede selv, hvordan de oplevede det at være i prostitution. 140 sider af rapporten er beretninger fra prostituerede. Beretningerne skabte en grundig debat om prostitution i Sverige og var medvirkende til, at man 18 år efter forbød køb af sex.

Evaluering af lovgivningen

I november 2010 kom den svenske regerings evaluering af lovgivningen: "Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008"⁹. Evalueringen er udarbejdet af en komité, som blev ledet af rigsadvokat Anna Skarhed, og som derudover bestod af bl.a. eksperter på prostitutionsområdet¹⁰. Resultaterne dækker effekterne af lovens første 9 år.

Nedenfor gennemgås først effekterne af den svenske lovgivning, hvad angår hovedformålene. Herefter gennemgås øvrige effekter. Til sidst gengives kort evalueringens væsentligste forslag til, hvordan indsatsen i Sverige kan forbedres.

LOVENS EFFEKTER

Evalueringskomiteen konkluderede overordnet, at forbuddet mod køb af seksuelle ydelser har haft den ønskede effekt og udgør et vigtigt værktøj i forebyggelse og bekæmpelse af prostitution¹¹.

Ad lovens formål 1: Afskrække personer fra at købe sex, gøre kundekredsen mindre og derved mindske antallet af udnyttede personer i prostitution

Sexkøberne

Andelen af svenske mænd, som oplyser, at de har købt sex, er mindsket efter kriminaliseringen af sexkøb¹². 8 % svarer i en undersøgelse i 2008, at de nogle gange har købt sex. I 1996 svarede 13 % af adspurgte mænd, at de nogle gange havde købt sex: Hvor hver ottende svenske mand tidligere havde købt sex, er det nu kun hver trettende. En del af de svenske mænd, som deltog i undersøgelsen i 2008, angav forbuddet som årsag til, at de ikke længere købte sex¹³. Loven har en afskrækkende og dermed forebyggende virkning på mænd, der overvejer at købe sex.

I Danmark er de seneste tal om sexkøbere fra 2005. Her havde 14 % mænd (ca. 300.000) købt sex. En tredjedel (ca. 100.000) havde købt sex jævnlige¹⁴. Der er intet, der tyder på, at gruppen af danske sexkøbere er blevet mindre siden 2005 til trods for den omfattende mediedækning af prostitutionens konsekvenser samt forskellige kampagner mod kvindehandel.

⁷ <http://www.dagensjuridik.se/2011/05/skarpt-maxstraff-sexkop>

⁸ 'Prostitution: beskrivning, analys, forslag til åtgärder', Arne Borg et al, 1981 (findes ikke elektronisk)

⁹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008

¹⁰ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 3

¹¹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 24

¹² Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s.22

¹³ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 127

¹⁴ Lautrup, Claus. "Det skal ikke bare være en krop mod krop-oplevelse...": en sociologisk undersøgelse om prostitutionskunder. Videns- og formidlingscenter for Socialt Udsatte, 2005:

<http://www.redenkoebenhavn.dk/data/archive/Link/detskalikkebarevaereenkropmodkropoplevelse.pdf>

Sexkøbere, der er blevet straffet

I perioden januar 1999 til september 2008 er 1.753 mænd blevet anholdt med baggrund i lovgivningen¹⁵. Heraf har 617 mænd (1999-2007) modtaget en bøde¹⁶.

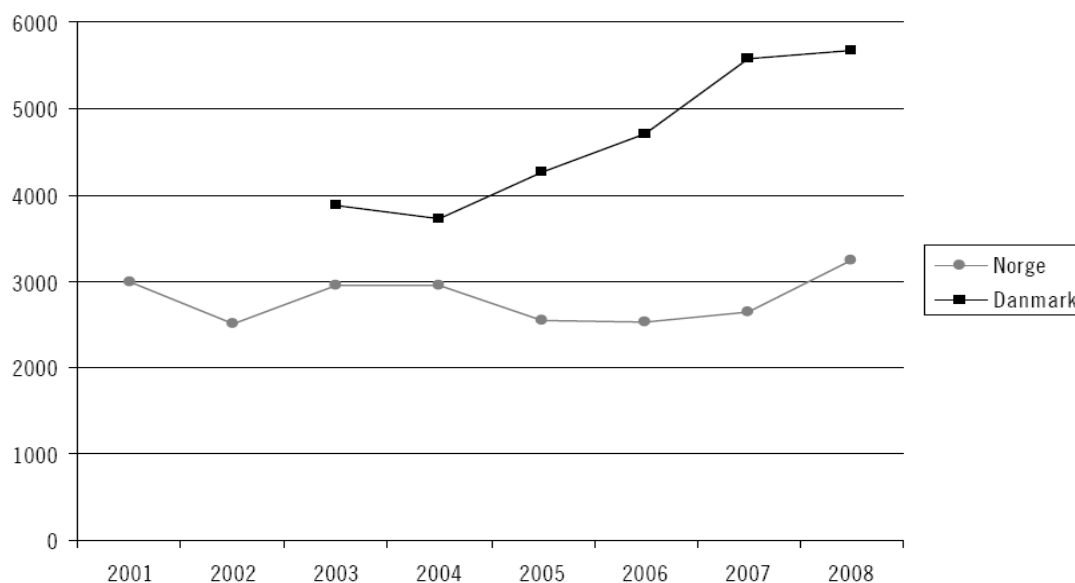
Lovens effekt kan dog ikke kun vurderes ved at tælle antal dømte og antal politirapporter. Det skyldes bl.a., at politiet intervenserer, hvis de har en person mistænkt for at skulle til at/planlægger at købe sex, og informerer disse potentielle købere om, at sexkøb er forbudt.¹⁷ Denne forebyggelse betyder, at disse sexkøbere ikke sigtes og derfor ikke tæller i statistikken.

Prostitutionens omfang

Mens der gennem de 9 år, den svenske evaluering omhandler, er sket en stigning i prostitutionen i de øvrige nordiske lande, er prostitutionen ikke øget i Sverige¹⁸. Da der generelt er store ligheder de nordiske lande imellem, er det rimeligt at antage, at prostitutionen også ville være øget i Sverige, hvis man ikke havde forbudt køb af sex.¹⁹ Da annoncering af prostitution på internettet er vokset kraftigt i samme periode på globalt plan, er stagnationen i omfanget af prostitution i Sverige bemærkelsesværdigt.

Det samlede antal prostituerede i Sverige lå på mellem 2.000 og 3.000 individer i 1980'erne og 1990'erne, men er sandsynligvis lavere i dag²⁰.

Figur 5.5 Antallet personer totalt i prostitution i Norge og Danmark 2001–2008

Källa: Pro Sentret 2009 och Servicestyrelsen 2008.

Ovenstående figur er fra den svenske evaluering og viser udviklingen i antallet af prostituerede i henholdsvis Danmark og Norge i 2001-2008.²¹

¹⁵ Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i Italien

¹⁶ Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i Italien

¹⁷ Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i UK

¹⁸ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 20

¹⁹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 20

²⁰ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 154

Antallet af personer i gadeprostitution er ifølge den svenske rigsadvokats evaluering halveret i Sverige²². Årsagen anses for at være en direkte følge af kriminaliseringen af sexkøb²³.

I øvrigt skal det bemærkes, at politiet i Oslo oplyser, at gadeprostitutionen i Oslo er halveret i 2011 sammenlignet med 2009, hvor Norge fik en tilsvarende lovgivning om forbud mod køb af sex²⁴. Samtidig oplyser norsk politi, at omfanget af indendørsprostitutionen i Oslo er reduceret fra 260 til 60 individer om dagen²⁵ fra 2009 til 2011.

Ifølge Prostitutionsenheden i Stockholm, et kommunalt hjælpetiltag for prostituerede, der har lavet opsøgende arbejde i det stockholmske prostitutionsmiljø i mere end et årti, fordelte antallet af kvinder i gadeprostitution pr. aften/nat i Stockholm sig således:

1996: 270 individer pr. år

2008: 180 individer pr. år

1998: 40-60 kvinder pr. aften/nat

2008: 15-20 kvinder pr. aften/nat

Hvor kvinderne før hovedsagelig var narkomaner, sås i 2008 nærmest ingen narkomaner. Der var i 2008 få udenlandske kvinder, som var kontrolleret af menneskehandlere/alfonser. Samme billede sås i Göteborg. I Malmö sås en reduktion fra 30 til 10 kvinder pr. aften/nat. Her var kvinderne fortsat fortrinsvis narkomaner²⁶.

Prostitutionsenheden gennemførte ligeledes to undersøgelser af salg af sex via internettet i 2005 og 2007. Her fandt man, at 327 forskellige individer solgte sex via disse annoncer.

Antallet af udenlandske kvinder i gadeprostitution er ifølge den svenske evaluering øget markant i samtlige nordiske lande, mens denne udvikling ikke er set tilsvarende i Sverige²⁷. SFI anslår, at den samlede population af udenlandske gade prostituerede i Danmark i 2010 (efter den svenske evaluering) lå på 595 individer²⁸. Servicestyrelsen estimerede i deres seneste opgørelse, at der samlet var 712 danske og udenlandske gade prostituerede²⁹.

Samtidig foreligger der fra Københavns Kommunes direktør en skrivelse, der angiver, at Servicestyrelsen opgør det samlede antal gade prostituerede i København til 956 i 2008/2009 og 492 i 2009/2010, men med

²¹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008. s. 150. NB: Tallet er fra før den danske SFI-undersøgelses omfangsundersøgelse fra 2010, der anslår ca. 3.200 individer i prostitution i DK. Undersøgelsen er dog meget fejlbehæftet og statistisk ikkevalid, se analyse af statistiker Inge Henningsen: Også prostituerede har krav på en retvisende statistik: <http://www.8marts.dk/upl/11532/OgsprostitueredeHarkravpenretvisendestatistikIngeHenningsen1.pdf>

²² Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 18

²³ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 18

²⁴ Bøhler, Harald. Superintendent ved Oslo Politis STOP-enhed. Oplæg ved 8.-marts-initiativets internationale konference om prostitution og trafficking, Grosse Freiheit?, maj 2011: <http://www.grossefreiheit.dk/upl/9586/HaraldBoehlerpowerpointweb.pdf>

²⁵ Bøhler, Harald, superintendent ved Oslo Politis STOP-enhed. Oplæg ved 8. marts-initiativets konference om prostitution og trafficking, maj 2011

²⁶ Kajsa Wallberg, 2008, oplæg i Italien

²⁷ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008. s. 19.

²⁸ "Prostitution i Danmark, s. 15, SFI 2011

²⁹ Prostitution i Danmark, s. 291 SFI 2011

den forklaring, at der er sket en ændring i opgørelsesmetoden i 2009/2010, der betinger faldet – og at det ikke betyder, at antallet af gadeprostituerede er faldende³⁰.

Det må konstateres, at der ikke findes statistisk sammenlignelige opgørelser over prostitutionens omfang, herunder gadeprostitutionen i Danmark, men at omfanget af gadeprostitution i alle de tilgængelige opgørelser er større end i Sverige.

Samtidig tyder intet på, at indendørsprostitution i Sverige er øget på f.eks. hoteller, restauranter og sexklubber. Der er heller intet, der tyder på, at gadeprostituerede er rykket indendørs efter forbuddet.³¹

Ad lovens formål 2: Gøre det mindre attraktivt at etablere omfattende prostitutionsvirksomhed i Sverige

Bordelvirksomhed

Der ses ikke nogen omfattende bordelvirksomhed i Sverige. Og der er intet, der tyder på, at prostitution og bordelvirksomhed er gået under jorden³². Sexkøberne skal fortsat kunne finde kvinderne, hvilket betyder at også politiet, de sociale myndigheder m.fl. kan finde frem til de prostituerede.

Netop rekrutteringen af sexkøbere er det svage punkt for menneskehandlere og alfonser. Det er bl.a. nemt for svensk politi at overvåge internettet for at finde frem til de handlede kvinder/prostituerede³³, ligesom sexkøbernes vidneudsagn ved domstolene om, hvor og hvordan sexhandlen blev foretaget, giver politiet vigtige oplysninger om, hvordan markedet er organiseret³⁴. Sexkøberne er en ny og vigtig informationskilde for politiet i forbindelse med at bekæmpe handel med kvinder. Dengang man ikke havde et forbud mod at købe sex, blev sexkøberne ikke afhørt, og politiet gik glip af sexkøbernes informationer om markedets organisering.

Organiseret kriminalitet

Lovgivningen har modvirket etableringen af organiseret kriminalitet i Sverige. Telefonaflytninger af menneskehandlere afslører, at menneskehandlerne ser forbuddet som en barriere for at etablere sig i Sverige. De vil hellere etablere sig, hvor risici er mindre og markedet større³⁵. Tilsvarende oplyser ofre for menneskehandel til politiet, at menneskehandlere og alfonser omtaler Sverige som et dårligt marked³⁶, og de vælger derfor ofte at operere i andre lande end Sverige³⁷.

Menneskehandel

Menneskehandlen i Sverige har et betydeligt mindre omfang end i andre sammenlignelige lande³⁸ og antallet af ofre for menneskehandel er lavere end i de fleste andre lande³⁹.

³⁰ Svar til medlem af Københavns Kommunes borgerrepræsentation Lars Aslan Rasmussen fra Københavns Kommunes direktør, april 2011; http://www.kk.dk/PolitikOgIndflydelse/ByensStyre/SpoergsmaalFraPolitikerne/~/_media/F1FCC336631E4B35854175CAAF8BB5C.a shx

³¹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 20

³² Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

³³ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

³⁴ Oplyst ved telefonkontakt marts 2012 med national rapportør ved svensk rigspoliti, Kajsa Wahlberg

³⁵ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

³⁶ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

³⁷ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

³⁸ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 20

³⁹ Kajsa Wallberg. 2011, tale ved Kvinderådets konference, marts 2012:

http://www.kvinderaad.dk/files/Kajsa_Wahlberg.pdf

Det er sværere og mere omkostningstungt for menneskehandlere at operere i Sverige, bl.a. er menneskehandlerne tvunget til at operere med bordeller i lejligheder på flere adresser og til ofte at skifte adresser samt at ledsage prostituerede til kunder eller arrangere møder på specifikke tidspunkter⁴⁰.

Antallet af kvinder handlet til den svenske sexindustri har været relativt stabilt. Årsagen til, at der ikke ses en stigning, er sandsynligvis sexkøbsloven i kombination med, at politiet har givet bekæmpelse af menneskehandel højere prioritet⁴¹.

Holdningen til prostitution i den svenske befolkning

Der ses en tydelig holdningsændring til køb af sex i den svenske befolkning ved og efter lovens indførelse. 76 pct. svarede i 1999, at det var rigtigt at forbyde køb af sex⁴². I 1996, hvor forarbejdet til loven stod på, var holdningen tæt på den modsatte, idet 67 pct. ikke mente, at sexkøb skulle betragtes som kriminelt⁴³. I samtlige tre holdningsundersøgelser, som er lavet efter lovens indførelse, har befolkningens støtte til loven ligget på over 70 pct.⁴⁴.

Støtten er højst blandt de unge, hvilket betyder, at kriminaliseringen af sexkøb må forventes at bestå⁴⁵. Dette står i kontrast til holdningen blandt danske unge, hvor mange forholder sig ironisk distancerende til konsekvenserne af at indlede en karriere som prostitueret⁴⁶.

Loven og dens opbakning i befolkningen sender et klart signal til mænd om, at det ikke er socialt acceptabelt at købe sex. Loven placerer ansvaret for prostitution hos sexkøberen, ikke hos den prostituerede.

Vold og trusler mod prostituerede

Bekymring for, at prostitution med et forbud ville gå under jorden, har også medført en bekymring for øget risiko for fysiske overgreb og forværrede livsvilkår for de prostituerede. Der er dog intet, som tyder på, at dette er tilfældet⁴⁷. Hverken politiet eller de sociale myndigheder rapporterer om en øgning i vold mod prostituerede⁴⁸.

Derimod oplyser prostituerede, at de kan true sexkøberen med at anmelde ham for selve sexkøbet samt for vold, hvis han bruger vold eller på anden måde er truende og grænseoverskridende⁴⁹. Sexkøberen kan ikke anmelde den prostituerede, da hun ikke begår lovbrud. Dette forhold giver den prostituerede bedre magt over sin situation, også hvis hun fortsætter i prostitution.

Muligheder for støtte og hjælp fra politi og offentlige myndigheder

Kontakterne mellem de prostituerede, politiet og de sociale myndigheder er ikke blevet sværere at etablere. Tværtimod oplever Prostitutionsenheten i Stockholm, at loven har gjort det nemmere for de prostituerede at stoppe i prostitution og søge hjælp. De har i løbet af 2000-tallet oplevet en stor stigning i antallet af klientkontakter. Også i Kompetencecenter Prostitution i Malmø oplever man, at mange kvinder tager kontakt for at få støtte til at forlade prostitution⁵⁰.

⁴⁰ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

⁴¹ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

⁴² Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 227-228

⁴³ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 227

⁴⁴ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 21

⁴⁵ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 21

⁴⁶ Flere unge sælger sex, MetroExpress, 26.7. 2007:

http://www.metroxpress.dk/nyheder/fler-unge-slger-sex/pTeggz!07_1814-66/

⁴⁷ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 21

⁴⁸ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

⁴⁹ Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK

⁵⁰ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 126

Det ser altså ikke ud til, at sexkøbsloven har hindret gadeprostituerede i at søge hjælp hos de sociale myndigheder, det ser tværtimod ud til, at de målrettede indsatser, bl.a. fra politiets side, gør, at forudsætningerne for at søge hjælp og få kontakt med myndighederne er blevet bedre.⁵¹ Bl.a. opfattes politiets tilstedeværelse i gadeprostitutionsmiljøerne som en tryghed af de prostituerede.

De prostitueredes opfattelse af sexkøbsloven

Den svenske evaluering fastslår, at de personer, der er i prostitution, er kritiske over for sexkøbsloven og påpeger, at loven er med til at stigmatisere dem, mens de personer, der er kommet ud af prostitution, er positive over for loven og beskriver, at loven har givet dem styrke til at forlade prostitution. Loven har frataget dem skylden for den udnyttelse, de har været udsat for.

Mennesker, der fortsat er i prostitution, påpeger, at de oplever, at:

- loven stigmatiserer dem
- de selv har valgt at prostituere sig og ikke er ufrivilligt udsat for udnyttelse
- deres vilje ikke respekteres

De personer, der er kommet ud af prostitution, er gennemgående positive over for sexkøbsloven og oplever, at:

- loven fratager dem skylden for den udnyttelse, de har været udsat for fra sexkøbernes side
- loven har givet dem styrke, ved at det er sexkøberne, der har ansvaret for de sjælelig sår og de svære minder, som de skal leve med resten af livet
- det er sexkøberne, der lokker unge kvinder ind i prostitution
- der ikke findes nogen frivillig prostitution, men at prostitution altid handler om, at sexkøberen har magten, og at den prostituerede udnyttes
- den udnyttelse, der sker i prostitution, ikke er noget, man vil se eller forstå, mens man er i prostitution⁵²

De store forskelle på, hvordan personer, der stadig er i prostitution, og personer, der er kommet ud af prostitution, opfatter prostitution, som er fremkommet i den svenske evaluering, ligger tæt op af de forskellige opfattelser, man møder i andre undersøgelser.

Forskellen på, hvordan den prostituerede opfatter sin situation, når hun er aktiv i prostitution, og når hun er ophørt med at prostituere sig, afspejler sig også tydeligt i fx den danske prostitutionsdebat, hvor en mindre gruppe aktivt prostituerede kæmper for, at prostitution skal gøres til et arbejde, fordi de mener, at der er tale om et frit valg, mens nogle af de kvinder, der har forladt prostitution, fortæller om prostitutionens mange skadevirkninger, opfatter prostitution som overgreb og støtter en indførelse af et forbud mod sexkøb.

Annoncering på internettet

Internetprostitution er øget i Sverige i de seneste 5 år⁵³. Tilsvarende er også sket i Danmark og Norge. Dog er der mange flere personer, som tilbyder sex via internettet i Danmark og Norge, og intet tyder på, at antallet af annoncer er øget hurtigere i Sverige end i Danmark og Norge⁵⁴.

⁵¹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 126

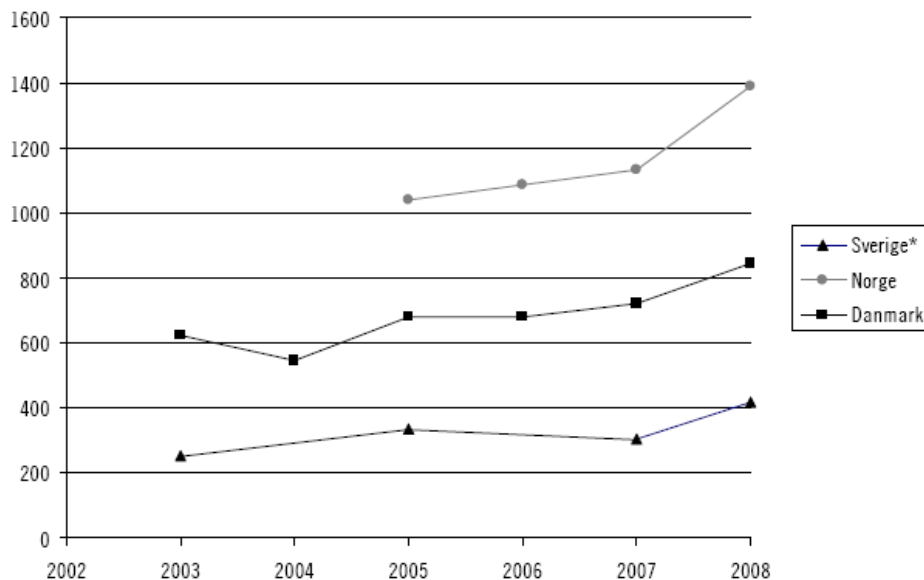
⁵² Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 129-130

⁵³ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 19

⁵⁴ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 19

Svensk politi laver regelmæssige søgninger på internettet og finder på denne måde ud af, hvor prostitutionskontakter sker, lig som politiet analyserer informationer fra offentligheden samt fra myndigheder og organisationer på prostitutionsområdet. Politiet finder det ikke vanskeligt at danne sig et overblik over, hvor kontakter mellem sexkøbere og prostituerede finder sted på internettet.

Figur 5.4 Antal personer som erbjødte sexuella tjänster i egen regi via annonser på Internet i Sverige, Norge och Danmark 2003–2008

Källa: Socialstyrelsen, Pro Sentret och Servicestyrelsen.

*2003 – uppgifter från polisen och prostitutionsgruppen i Göteborg, 2005 – uppgifter från prostitutionsgruppen i Stockholm (Johansson m.fl. 2006) endast avseende Stockholmsområdet, 2007–Socialstyrelsen samt 2007 och 2008 – Rikspolisstyrelsen.

Grafen viser udviklingen i annoncering på internettet i Sverige, Norge og Danmark⁵⁵

Politiets indsats

Overtrædelser af loven om forbud mod køb af seksuelle ydelser er lette at konstatere og ukomplicerede at behandle⁵⁶. Politiet har med loven fået langt bedre muligheder for at gribe ind på bordeller, mod menneskehandel og mod prostitution af mindreårige. Tidligere var det nødvendigt for politiet at bevise:

- at der var tale om handlede personer
- at køberen vidste, at den prostituerede var mindreårig, eller
- at alfonsen faktisk var en alfons

Nu kan politiet også få adgang til informationer om og adgang til prostitutionsmiljøerne via sexkøberne. Sexkøbsloven har givet politiet endnu et redskab til at bekæmpe alfonsen og menneskehandlere. I sager om rufferi eller menneskehandel indkaldes sexkøberen til domstolen for at svare på spørgsmål om sit sexkøb, om hvor og hvordan kontakten er sket, og det giver anklagemyndighed, politi og domstole et godt billede

⁵⁵ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 152

⁵⁶ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 23

af, hvordan sexhandlen går til, og hvordan markedet ser ud – viden, som kan bruges i den videre bekæmpelse af prostitution og menneskehandel⁵⁷.

Politiets forbedrede oversigt over sexindustrien har også givet bedre oversigt over anden organiseret kriminalitet som narkohandel, hvidvaskning af penge, anden økonomisk kriminalitet og rockerkriminalitet, fordi det er de samme kriminelle netværk, der operer på alle disse områder⁵⁸.

Antallet af personer, som anholdes og tiltales for køb af sex, samt antallet af menneskehandlere og alfonser, som anholdes og tiltales, er naturligvis afhængig af politiets og anklagemyndighedens prioriteringer og ressourcer⁵⁹. Men der er ikke tale om, at opgaven er svær, eller at det ikke er muligt at finde frem til de prostituerede.

Svensk politis syn på efterspørgslen efter prostitution

Svensk politi anser sexkøberne som den vigtigste aktør på prostitutionsområdet, som roden til, at der overhovedet findes prostitution og menneskehandel til prostitution. Uden sexkøberne ville sexindustrien lukke ned. I arbejdet med sexkøberne minder politiet dem derfor bl.a. om, at de både skader de prostituerede og med deres penge understøtter international organiseret kriminalitet.⁶⁰

ANBEFALINGER TIL AT FORBEDRE INDSATSEN I SVERIGE

Evalueringskomiteen foreslog forskellige initiativer til at styrke indsatsen. De væsentligste var:

- Et fortsat og bæredygtigt socialt arbejde⁶¹: Der skal øget fokus på indsatser rettet mod sexkøberne, indsatsen for at forebygge, at børn og unge ender i prostitution, skal styrkes, professionelle skal uddannes bedre, og informationsindsatser for at påvirke befolkningens holdninger til sexkøb skal fortsætte.
- Oprettelse af et nationalt center for bekæmpelse af prostitution om menneskehandel, så indsatsen koordineres⁶².
- En øgning af strafammen fra maksimalt fængsel i 6 mdr. til 1 år. Årsagen hertil var, at nogle af overtrædelserne var så alvorlige, at strafammen ikke er tilstrækkelig⁶³. Forhøjelsen af strafammen er allerede blevet fremsat af den borgerlige regering og vedtaget i den svenske rigsdag.

⁵⁷ Fra kronikken i Politiken, august 2012: I seng med friheden: <http://politiken.dk/debat/kroniker/ECE1732649/i-seng-med-friheden/> ud fra oplysninger fra rapportør Kajsa Wahlberg på Kvinderådets konference, maj 2012, samt mailkorrespondance, der bekræfter udsagnet

⁵⁸ Kajsa Wallberg 2008, oplægi UK.

⁵⁹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 23.

⁶⁰ Kajsa Wahlberg, oplæg på Kvinderådets konference, marts 2011:

http://www.kvinderaad.dk/files/Kajsa_Wahlberg.pdf

⁶¹ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 24

⁶² Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 24-25

⁶³ Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008, s. 25

LANDE, HVOR DET ER FORBUDT AT KØBE SEX

Sverige (1999)

Island (2009)

Norge (2009)

Ovennævnte lande har forbudt køb af sex efter svensk model for at begrænse mænds vold mod kvinder og styrke indsatsen for at bekæmpe handel med kvinder.

LANDE, HVOR DET ER DELVIST FORBUDT AT KØBE SEX

Finland (2006⁶⁴)

England (2010)

Der er andre lande, der også har indført et forbud mod sexkøb, f.eks. Litauen, men i disse lande er det også kriminelt at prostituere sig.

LANDE, DER OVERVEJER AT INDFØRE ET FORBUD MOD KØB AF SEX

Irland

Skotland

Frankrig

Albanien

Israel⁶⁵

Cuba

⁶⁴ Finland overvejer i øjeblikket at indføre et fuldt forbud mod sexkøb efter svensk model

http://yle.fi/uutiset/hs_minister_wants_a_total_ban_on_buying_sex/6224559?fb_action_ids=3827020908683&fb_action_types=og.recommends&fb_source=timeline_og&action_object_map=%7B%223827020908683%22%3A10151042967478866%7D&action_type_map=%7B%223827020908683%22%3A%22og.recommends%22%7D&action_ref_map

⁶⁵ Prostitution law passes first Knesset hurdle: <http://www.jpost.com/NationalNews/Article.aspx?id=257969>

KILDER og baggrundsmateriale

Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/91/42/ed1c91ad.pdf>

Kajsa Wallberg 2008, oplæg i UK: <http://www.8marts.dk/11201/>

Kajsa Wahlberg, 2008, oplæg i Italien: <http://www.8marts.dk/11201/>

Kajsa Wallberg. 2011, tale ved Kvinderådets konference, marts 2012:
http://www.kvinderaad.dk/files/Kajsa_Wahlberg.pdf

24 frågor och svar om prostitution, Prostitutionsenheten i Stockholm, 2009
<http://www.stockholm.se/prostitutionsenheten>

Svar til medlem af Københavns Kommunes borgerrepræsentation Lars Aslan Rasmussen fra Københavns Kommunes direktør, april 2011:
http://www.kk.dk/PolitikOgIndflydelse/ByensStyre/SpoergsmaalFraPolitikerne/~/_media/F1FCC336631E4B35854175CAAFA8BB5C.ashx

Prostitution i Danmark, SFI, 2011:
<http://www.sfi.dk/resultater-4726.aspx?Action=1&NewsId=3013&PID=9422>

Prostitution: beskrivning, analys, forslag til åtgärder; Arne Borg et al, 1981 (findes kun i bogform)

I seng med friheden, kronik i Politiken, 29. august 2012:
<http://politiken.dk/debat/kroniker/ECE1732649/i-seng-med-friheden/>

Flere unge sælger sex, MetroExpress, juni 2007:
http://www.metroexpress.dk/nyheder/fler-unge-slger-sex/pTeggz!07_1814-66/

Oplæg af Harald Bøhler, kriminalinspektør ved Oslo Politis STOP-enhed., 8 marts-initiativets internationale konference om prostitution og trafficking, maj 2011:
<http://www.grossefreiheit.dk/upl/9586/HaraldBoehlerpowerpointweb.pdf>

Oplæg af rigsadvokat Anna Skarhed om resultaterne af den svenske evaluering af sexkøbsloven, 8. marts-initiativets internationale konference om prostitution og trafficking, maj 2011:
<http://www.grossefreiheit.dk/9531/>

Kriminalinspektør ved Stockholm Politis afdeling for organiseret kriminalitet, Jonas Trolle, oplæg i Dublin, september 2011: <http://www.youtube.com/watch?v=fvOD7dDR4ck>

Kriminalinspektør ved Stockholm Politis afdeling for organiseret kriminalitet, Jonas Trolle, oplæg i Mexico, 2010: http://www.youtube.com/watch?v=C3DBYPytx_A

Prohibiting Sex Purchasing and Ending Trafficking: The Swedish Prostitution Law, Max Waltman, Stockholm University - Department of Political Science, 2011:

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1966130